

WYROBY KOSMETYCZNE I PERFUMERYJNE	NORMA BRANŻOWA	BN-74 <hr/> 6140-08 Arkusz 07
	Szampony do włosów Metody badań Oznaczanie substancji niejonowych	
	Grupa katalogowa XIV 19	

1. Przedmiot arkusza normy. Przedmiotem arkusza jest metoda oznaczania substancji niejonowych w płynnych szamponach do włosów. Norma nie dotyczy szamponów barwiących i mydlanych.

2. Zasada metody. Metoda polega na wagowym oznaczeniu substancji niejonowych zawartych w szamponach do włosów po uprzednim oddzieleniu na kolumnach jonitowych jonowych związków powierzchniowo czynnych.

3. Aparatura, przyrządy i materiały

- a) Chłodnica zwrotna długości 100 cm.
- b) Kolby stożkowe o pojemności: 300 cm³, 150 cm³.
- c) Kolumny szklane o średnicy 2,0 cm i wysokości 30 cm.
- d) Lejki szklane o średnicy 10 cm.
- e) Łaźnia wodna elektryczna.
- f) Suszarka laboratoryjna elektryczna.
- g) Zlewki o pojemności 250 cm³.

4. Odczynniki i roztwory

- a) Anionit silnie zasadowy — Amberlit 400 lub Dowex 21 K w formie hydroksylowej.
- b) Chlorek metylenu cz.d.a.
- c) Kationit silnie kwaśny — Amberlit IR-120 lub Dowex 50 w formie wodorowej.
- d) Kwas solny cz.d.a., roztwór 5-procentowy.
- e) Metanol cz.d.a.
- f) Mieszanina metanolu z chlorkiem metylenu w stosunku 4 : 1, w % objętościowych.
- g) Wodorotlenek sodu cz.d.a. roztwór 5-procentowy.

5. Przygotowanie kolumn jonitowych

a) **Przygotowanie kolumny z kationitem.** 200 g kationitu odważyć do zlewki o pojemności 500 cm³, dodać 250 cm³ wody destylowanej i pozostawić na 24 godz do napęcznienia.

Na dno kolumny włożyć trochę waty szklanej, następnie kolumnę napełnić napęczniałym kationitem do wysokości 15 cm.

Jonit należy ułożyć w taki sposób aby nie było pęcherzyków powietrza w kolumnie. Następnie przepuszczać przez kolumnę 5-procentowy kwas solny z szybkością 100 cm³/godz, tak długo aż stężenie kwasu wypływające z kolumny będzie równe stężeniu kwasu wpływającego na kolumnę.

Po tej operacji kationit przemyć wodą destylowaną do reakcji obojętnej, a następnie trzykrotnie 50 cm³ mieszaniny metanolu z chlorkiem metylenu.

Należy zwracać uwagę aby jonity były pokryte cieczą, ponieważ pęcherzyki powietrza utrudniają przepływ cieczy przez kolumnę oraz zmniejszają zdolność wymienną jonitu.

b) **Przygotowanie kolumny z anionitem.** 200 g anionitu odważyć do zlewki o pojemności 500 cm³, dodać 250 cm³ wody destylowanej i pozostawić na 24 godz do napęcznienia.

Napełnianie kolumny wykonać wg 5.1. Następnie przepuszczać przez kolumnę 5-procentowy wodorotlenek sodu z szybkością 100 cm³/godz do chwili aż stężenie wodorotlenku wypływającego z kolumny osiągnie stężenie wodorotlenku wpływającego na kolumnę.

Z kolei anionit przemyć wodą destylowaną do reakcji obojętnej, a następnie trzykrotnie 50 cm³ mieszaniny metanolu z chlorkiem metylenu.

Należy zwracać uwagę aby jonity były pokryte cieczą, ponieważ pęcherzyki powietrza utrudniają przepływ cieczy przez kolumnę oraz zmniejszają zdolność wymienną jonitu.

6. Regeneracja kolumn. Po każdym oznaczaniu należy przeprowadzać regenerację kolumn.

a) **Regeneracja kolumny z kationitem.** Przez kolumnę przepuszczać 5-procentowy kwas solny z szybkością 100 cm³/godz tak długo aż stężenie kwasu wypływające z kolumny będzie równe stężeniu kwasu wpływającego na kolumnę. Następnie kationit przemyć wodą destylowaną do reakcji obojętnej i pozostawić jonit pokryty całkowicie wodą destylowaną.

Zgłoszona przez Zakład Doświadczalny Chemii Gospodarczej POLLENA
 Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Chemii Gospodarczej POLLENA
 dnia 30 listopada 1974 r. jako norma obowiązująca w zakresie czynności określonych normą od dnia
 1 lipca 1975 r. (Dz. Norm. i Miar nr 2/1975 poz. 4)

b) Regeneracja kolumny z anionitem. Przez kolumnę przepuszczać 5-procentowy wodorotlenek sodowy z szybkością 100 cm³/godz do chwili aż stężenie wodorotlenku wypływającego z kolumny będzie równe stężeniu wodorotlenku wpływającego na kolumnę. Następnie anionit przemyć wodą destylowaną do reakcji obojętnej i pozostawić jonit pokryty całkowicie wodą destylowaną.

7. Przygotowanie próbki do badań. Próbkę badanego szamponu odważyć w kolbie stożkowej o pojemności 150 cm³ z dokładnością do 0,005 g w takiej ilości aby zawierała ona 0,5—1 g substancji niejonowej. Następnie dodać 50 cm³ metanolu i ogrzewać na wrzącej łaźni wodnej pod chłodnicą zwrotną około 10 min.

Roztwór alkoholowy przesączyć przez suchy sączek do suchej zlewki o pojemności 250 cm³.

8. Wykonanie oznaczenia. Przygotowaną próbkę wg 6 wlać do kolumny z kationitem. Szybkość przepływu 100 cm³/godz. Roztwór otrzymany z kolumny kationitowej przepuścić następnie przez kolumnę anionitową.

Roztwór otrzymany z kolumny anionitowej zebrać do kolby stożkowej o pojemności 300 cm³.

Następnie kolumny przemyć 500 cm³ mieszaniny metanolu z chlorkiem metylenu z szybkością około 120 cm³/godz.

Z otrzymanego roztworu zebranego do kolby stożkowej oddestylować rozpuszczalnik.

Kolbę z pozostałością suszyć w suszarce w temperaturze 80°C. Co dwie godz kolbę wyjmować z suszarki, studzić w eksykatorze przez 30 min i ważyć. Czynność tę powtarzać do czasu osiągnięcia różnicy między kolejnymi ważeniami 0,001 g.

9. Obliczanie wyniku oznaczenia. Zawartość substancji niejonowej (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{a \cdot 100}{m}$$

w którym:

a — pozostałość po suszeniu, g,
m — masa badanej próbki, g.

10. Wynik końcowy oznaczenia. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników co najmniej trzech oznaczeń różniących się między sobą wartością liczbową nie większą niż 0,1.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Chemii Przemysłowej.

2. Autorzy projektu normy — mgr inż. Gizela Wilczek, dr Lechosław Boliński, mgr Alicja Bałdyga.